

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

XXIV. post Trinitatem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

T. VI
21

Anima vi
impolluta
Christo sit
presentanda
post mortem.

ris, Cafarij, &c. Reddite diabolo mundo & carni, quæ illis iure debentur, & quæ anima meruit. Reddite mundo honores, opes & reliqua, quæ secum anima nō potest ferre, vana atq; caduca omnia. Reddite carni vermes, corruptionem & putredinem. Reddite diabolo animam, quæ illi se sponte in vita mancipauit, tormentis affligendam. In hac diuisione videre, quam flebile sit Christum qui animam creauit, animam insigniuit, animam suo sanguine lauit & redemit, nihil recipere, gratisque pro anima laborem & sudorem, vulnera & sanguinis effusionem perculisse. Beata hæc anima, quæ Dei imaginem aut impollutam, aut saltem in poenitentia iterum mūdaram offert Christo. Quod vt vobis filij contingat, nunc dum viuitis, hoc curate, nunc fletibus contritionis animas vestras lauare, nunc quæ Spiritus sanctus vobis suggerit, illius manu superscribite, vt cum ad mortem ostensuri animam veneritis, Deus suam agnoscat imaginem, laudet superscriptionem, vosq; pro labore, & pro custodia coronet Iesus Christus Dominus noster benedictus in secula, Amen.

DOMINICA XXIII. POST DOMINICAM
S. Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad
Colossenses I.

NON cessamus pro vobis orantes & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius, in omni sapientia & intellectu spiritali, vt ambuletis digne Deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei, in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius, in omni patientia & longanimitate cum gaudio gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transfudit in regnum filij dilectionis sue, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum. In CHRISTO IESU Domino nostro.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Paulus Apostolus Colossensibus scribit, quibus non ipse per seipsum, sed per suos discipulos prædicauerat. Et quia horum dilectionem erga se audierat: Ex die, inquit, illa, qua per Epaphram audiuius dilectionem vestram erga nos, non cessamus orare & quadam importuna fiducia à Deo postulare pro vobis, vt impleamini agnitione voluntatis Dei, hoc est, vt diuinitus illustremini ad cognoscendum quid velit Deus, quid vobis placeat aut displiceat in omni sapientia diuinarum atque celestium rerum, & in intellectu spiritali sacrarum scripturarum, vt non solum quomodo ambulandum sit agnoscat, sed ambuletis etiam digne Deo, vt vita & conuersatio vestra deceat Deum, Deoque digna sit, cui in omnibus placeatis, & fructum proferatis in omni opere bono, crescentes in scientia Dei, qua illum, & quid de eodem sentiri debeat agnoscatis, indiesque cognoscere satagatis. Oro itaque, vt sitis confortati in omni virtute secundum poten-

potentiam claritatis eius, hoc est qua potest vos Deus confortare, sua claritate illuminando vos: Si enim sol crescere & germinare facit, quanto magis claritas Dei eos qui lucem illius non fugiunt, sed diligunt ad lucemque accedunt, illustrans confortabit secundum potentiam claritatis suae, in omni patientia & longanimitate, ne sitis inter aduersa tristes, sed cum gaudio gratias semper agatis Deo Patri, qui sua gratia nos dignos fecit, transire in partem sortis sanctorum, id est, in partem aeternae hereditatis, quae est in lumine, hoc est, in beatifica Dei visione. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, malignorum scilicet spirituum, quibus antequam ad Christum sumus conuersi, seruebamus, ipsique dominabantur nobis. Itaque eripuit nos, & transtulit nos in regnum filii dilectionis suae, hoc est, in Ecclesiam militantem, quae est regnum Iesu Christi Filii Dei, in numerum fidelium, & in societatem membrorum corporis Ecclesiae Christi, quo ex nobis fit omnibus vnum regnum Christi, in quo per fidem & charitatem regnet in nobis Deus. In quo Christo habemus redemptionem à seruitute diaboli ac vitiorum, & remissionem peccatorum.

EXEGESIS EVANGELII EIUSDEM DOMINICAE XXIII. post Dominicam S. Trinitatis, Mat.

thai noto.

Loquente Iesu ad populum, verius tamen, hoc est, potissime ad discipulos Ioannis, qui illum quare non ieiunarent eius discipuli, interrogauerant, atque excusationem pro eisdem Christo reddente, accessit vir quidam clarus, & humilis. Erat enim princeps synagogae. Quamuis enim Hierosolymis templum haberent Iudaei, in potioribus tamen ciuitatibus nihilominus habuerunt domum, in quam conueniebant, ut Deum laudarent, usque docerentur legem. Cuius princeps is qui praerat, archisynagogus dicebatur, aut princeps synagogae. Huiusmodi hic erat princeps, qui pro filia sua vehementer aegrotat, & iam in extremis constituta, adeoque de vita illius desperata, ut diceretur mortua, rogabat. Hic quamuis imperfectus adhuc esset in fide, meruit tamen humilitate sua, ut illi quae postulabat, praestaret Christus. Siquidem ad pedes Iesu procidens, rogabat illum. Erat autem, ut ex alio Euangelista liquet illius nomen Iairus. Narratur itaque hic suscitatio puellae mortuae. Nam dum iret, & in itinere adhuc esset constitutus Dominus, interposuit se occasio alterius miraculi in muliere fluxum sanguinis patiente. In cuius narratione apud quosdam finitur Euangelium: licet alij continuent, ut finem de suscitatione puellae quoque narrent. Itaque ait Euangelista:

Luc. 8.

Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni & impone manum tuam super eam, & viuet.

Alius Euangelista hoc narrans miraculum, dicit Iairum rogasse: Filia mea in extremis est. Sed non est contradictio. Potuit enim fieri, ut vtrumque diceret: Filia mea in extremis est, adeo ut ipsam putem iam defunctam, quae erat quasi defuncta: Abiis enim, illam adeo reliqui infirmam, ut non putaretur

Marc. 5.

Y Y Y 2 caretur

T. VI
21

Luc. 8.
Marc. 5.
Matth. 9.

4. Reg. 5.

taretur deinceps victura. Ad hunc modum loqui solemus de agonizante: Mortuus est. Nam Lucas scribit, quod iam moriebat. Marcus, quod esset in extremis: Matthæus verò dicit Iairum dixisse: Filia mea defuncta est. Sed veni, inquit Iairus, & impone illi manum, & viuet. Imperfectio fidei illius ostenditur, quia corporalem putabat Christi præsentiam necessariam. Sicut Nahaman Syrus de Helisæo loquebatur, dicens: *Putabam vt egrederetur ad ostium Prophetæ & inuolaret Deum suum, tingeret quæ locum lepræ, & ita sanaret.* Quamuis autem hic Christum legitur adorasse, non tamen adoratio hæc latricæ fuit, quæ Deo soli debetur, sed reuerentia magna, cuiusmodi regibus & prophetis fiebat, quæ vocatur *Αυλισία*, quia non æstimabat Christum Deum, sed hominem tantum, & magnum Dei amicum. Ad quem nihilominus tanta erat fides eius, vt crederet Christum tactu manuum suarum suscitare posse mortuum.

Et surgens Iesus sequebatur eum, & discipuli eius.

Luc. 8.
Marc. 5.

Mira hic Iesu humilitas, & gratissima mansuetudo indicatur Christi. Erat enim misericordissimæ cordis, qui se non poterat continere à benefaciendo infirmis. Condolebat quoque viro, quandoquidem hæc eius filia unica illi erat proles, annos circiter duodecim nata. Sequebatur itaque illum Christus, sequebantur quoque eius discipuli, & (vt alij referunt Euangelistæ) turba copiosa. Antequam tamen ad illius veniret domum, & Iesus adhuc in via constituto, narratur à seruis patri puellæ filiam esse mortuam. Ex quo nuncio creditur consternatus pater. Quem misericordissimus Dominus confortans: Noli, inquit, timere, tantummodo crede, & saluabitur. Putandus est, interueniente alterius miraculi occasione, Dominus eo libentius remoratus in itinere, donec quæ in extremis erat, puella moreretur, quo gloriosius ad populi ædificationem, & patris perfectam conuersionem fieret miraculum. Dum itaque sequeretur:

Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius.

Marc. 5.
Luc. 8.
Ambros.

Narratur ab alijs Euangelistis hæc mulier sanguinis fluxum patiens, non vt fieri solet naturali modo, sed continuis duodecim annis huic passioni subiecta, diuitias suas (hanc Martham Ambrosius fuisse dicit sororem Mariæ) hoc est, magnam partem seu portionem diuitiarum suarum in medicos pro sui curatione erogasse, quamuis nihil illi profuerit. Accedens igitur ad Iesum retro, quia propter passionem suam reputabat se immundam & indignam offerre ante conspectum Domini, nec decere vt Christi postularet contactum. Mouebat eam quoque pudor & verecundia se reuelandæ quare saltem retro accedens, cupiebat fimbriam tangere Christi. Obserua quod Christus hic narratur fimbriam quoque in vestimento habuisse, iuxta illud Numeri, quo præcepit Dominus filiis Israel, vt fimbrias per quatuor angulos haberent palliorum cum vittis hyacinthinis, qui celestis est color, quo admonerentur caelestem præ alijs hominibus habere conuersationem, quia subditur ibidem: Vt recordentur mandatorum Dei, & sint sancti coram Domino Deo suo. Huiusmodi itaque vestem creditur Iesus portasse.

Fimbriam vt
in tua veste
Christus ha-
buerit.
Num. 15.

Iussit.

Iustissimum namque erat, ut populus, ex quo Christus nasciturus erat secundum carnem, singulari sanctitate polleret, & ab alijs populis distingueretur. *Distinctio Iudeorum ab alijs gentibus olim quae fuerit.* Distinctio autem haec fuit Iudeorum ab alijs gentibus, in carne per circumcisionem, in lege per restrictionem modum viuendi, & in veste, qua singulari utebantur cum simbrijs & vittis.

Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero.

Ut ante dixi, ex pudore non audebat palam Dominum rogare pro sui sanatione. Ex humilitate reputabat se immundam, & indignam quae offerret se conspectui Domini Iesu, ideo retro accessit: ex fide quoque sibi promissam sanationem, si modo simbriam eius vestimenti tangeret. Fecit itaque quod iudicabat ex fide faciendum. Nam ut ex alijs Euangelistis manifestum est, tetigit vestimentum Iesu, & ilico stetit, exsiccatusque est fons sanguinis eius. *Marc. c. Luca 8.* & sensit se sanatam. Tunc Christus qui omnia nouerat, omnia viderat, & in corde illius mulieris haec operabatur, quique eam sanauerat, interrogans, non ut quod ignoraret disceret, sed ut quod latebat, ad Dei gloriam & in huius fidelis mulieris praconium, fieret manifestum, dixit: Quis me tetigit? Negantibus multis se non tetigisse, dixit Petrus, alijque discipuli: Praceptor, turbae te comprimunt & affligunt, & tu dicis: Quis me tetigit? Vide benignitatem simul ac magnificentissimam potentiam Domini Iesu. Turbae eum comprimebant, dum alius alio volebat esse Christo vicinior. Non autem adeo comprimebant turbae, quin magis sensisset leuissimum tantum simbriae vestimenti sui. Alij enim homines mole corporum premebant: haec mulier fide tetigit. Dixit itaque iterum Christus: Tetigit me aliquis. Nam & ego noui virtutem de me exisse. Interea videns haec mulier, quia non latuit, quod praerecundia clam esse appetuerat, tremens venit, & procidens ante pedes eius, quam obrem tetigisset, & quam consequuta sit sanitatem, coram omni populo confitetur. Haec omnia ex Luca & Marco colliguntur.

At Iesus conuersus & videns eam, dixit: Confide filia, fides tua te saluam fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora.

Iesus omnia sciens, omnia praevidens, conuertit se ad eam, quae se parabat proderi, & Domino confiteri, ut illam tremulam & formidantem consolaretur. Dixit itaque ad procidentem ante se mulierem: Confide filia. Iam erat mulier ab eo, cuius tetigerat vestimentum, sanata: quare ergo iubet eam Christus, quasi adhuc sanandam confidere? Dicendum, quod Dominus eam hortabatur ad robur, perseverantiamque in fide. Vel ideo, quia formidolosa erat mulier & tremens, quam a se non consolari & confortari pijsimo cordi Iesu durum videbatur. Scribit Eusebius in Ecclesiastica historia, mulierem hanc fuisse Emorroissam, eamque postquam liberata fuerat, & fortasse postquam Christus caelos ascenderat, in Caesaria Philippi, unde fuerat oriunda, statuam in sua curia fecisse, quae Christi cum simbrijs (ut eum viderat) haberet effigiem. Ante quem sui quoque locavit imaginem genibus flexis, iunctisque seu cancellatis manibus procumbentem. Crescebat au-

Eusebio. Emorroissa mulier quae fuerat.

Flambric im-
gine Christi
vultus quita.

Hieron.

Ambros.

bat autem herba sub eadem statua, quæ quamdiu non attingeret crescendo ad simbriam vestimentorum imaginis, nullam in se habebat virtutem. Vbi verò Christi attingit vestimentum, omnem sanabat languorem. Hanc imaginem testatur Hieronymus à Iuliano apostata Christi gloriam ægre ferentem amotam, ipsumque in illius locum suam subrogasse, sed idu fulminis postea confractam. Si autem, vt Ambrosius ait, mulier hæc fuit Martha, quomodo in Cæsaria Philippi habuit curiam? Dicendum hoc non debere absurdum videri, mulierem vehementer nobilem, atque, vt tradunt, de sanguine regio ortam, curias aut ædes amplas in varijs habuisse locis, præsertim cum pater eius Theophylus Syrus scribatur ducatum habuisse Syriæ: quod hoc modo tamen verum putandum est, si intelligatur Syriam habuisse gubernationem: potuitque ibi fuisse nata Martha, quamvis Christo prædicante morata fuerit in Bethania. Quæcunque autem fuerit mulier, certum est eam fuisse deuotissimam & fide plenam. Ideo etiam Christus ad eam conuersus, consolatur eandem, dicens: Confide filia, fides tua te salutauit. Et sequitur: Et salua facta est mulier ex illa hora, qua scilicet Christi simbriam tetigit. Hic in Ecclesijs quibusdam finitur hodiernum Euangelium, in quibusdam autem continuatur suscitatio filiz lairi principis.

Et cum venisset Iesus in domum principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem dicebat: Recedite, non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum.

Ambros.

More veterum circa funera (vt Ambrosius ait) tibicines adducebantur lugubria canentes, qui præsentem ad compassionem mouerent. Habent enim hoc soni & melodiæ, vt animos aliter & aliter excitent: quædam prouocent audaciam, vt in bellis, quædam deuotionem, vt in festiuitatibus & templis, congregationibusque sacris: quædam ad lætitiā, vt in nuptijs & conuiuijs: quædam ad luctum & compassionem, vt in exequijs & funeribus. Turba hæc tumultuans fuit vicinorum, amicorum, aliorum item præsentium multorum, qui tumultum, id est, confusum excitabant sonum, alijs lugentibus, alijs loquentibus, alijs discurrentibus & funeralia parantibus. Vidit itaque turbam tumultuantem, flentem & eiulantem Dominus, & dixit: Recedite, scilicet de cubili, in quo mortua iacebat puella: non enim est mortua puella, sed dormit. Verum dicebat. Dormiebat Christo, alijs hominibus erat mortua. Facilius potuit Christus suscitare mortuam, quam tu excitare posses dormientem. Homines tamen, qui aderant deridebant Christum, quod diceret puellam dormientem. Putabant enim minores esse iudicii Christum in hac re, qui nesciret discernere inter mortuum & dormientem. Videtamen, quia pius Dominus nihil deridentibus responderet, sed sui derisionem humiliter portat.

Et cum ciecta esset turba, intrauit & tenuit manum eius, & dixit: Puella, surge. Et surrexit puella. Et exijt fama hæc in vniuersam terram.

Iuste eiicitur turba vt non intersit miraculo, quæ deridebat Dominum. Et quid

quid mirum, si non permittit deridentem interesse turbam, quando omnes noluit interesse discipulos? Nam acceptis ad se Petro, Iacobo, Ioanne & parentibus puellae tantum, intrauit ad puellam. Et tenens puellae manum clamabat, dicens: Puella surge. Quo hæc dicente, reuersus est spiritus eius, & surrexit puella. Et obstupuerunt parentes puellae stupore maximo, viso tanto miraculo ex potestate, & ad modum imperantis facto. Præcepit autem parentibus puellae, ne cuiquam dicerent. Prohibuit parentibus miraculi reuelationem, non quod putaret vel parentibus tacentibus miraculum hoc celari posse, quando quidem tanta turba sciebat puellae mortem, & viuentem denique non potuit ignorare: sed quod ostenderet se humilitatem amare, & si ad Dei gloriam id pertinuisset, ignotum malle se esse. Veruntamen latere non potuit miraculum: turba enim, quæ ante deriserat Christum, propterea quod dixerat Iesus puellam dormire, euulgabat miraculum, ut fama illius exiret per vniuersam terram. In hac puella significatur mors animæ in secreto conscientiae per malam voluntatem: ut dum homo voluntatem habet peccandi mortaliter, aut quando delectatur in peccato mortali, quod cum gaudio seu amore recogitat, aut saltem oblectat se in re cogitata (quæ peccatum esset in opere mortale) sponte phantasiando propter delectationem cogitationis. Nam sic animo cogitationeque sponte voluptuari in peccato mortali, est peccatum mortale mentale. Intelligitur etiam in puella mortua peccatrix, aut peccator in tenera adhuc ætate constitutus, necdum in timore Dei fortis, sed iuuenilibus passionibus ac hosti facilius cedens. Huic cito subueniendum est, festinandumque ut educatur ex peccato, ne consuetudinem contrahat delinquendi. Adducendus igitur mox Saluator, nec diu in peccatis relinendus est mortuus. Quo instruuntur quoque adolescentes utriusque sexus, ut ubi deliquerint, non quiescant, non expectent, nec differant venire ad confessionem, in qua à morte resurgant, Deo reconcilientur, diabolum à se expellant, viresque à Deo & gratiam, resistendi diabolo virtutem & fortitudinem accipiant. Quis enim illum, qui liber est, pugnare fortius atque validius nesciat, quam eum, qui captus ac vincus est? Fili igitur noli morari in peccato: quia perseverando in peccato, moraris in captiuitate diaboli. Noli perseverare in peccato, quia nescis quando strangulet, opprimat aut suffocet te diabolus: ad illum enim pertines, & illius iuris es in peccato mortali constitutus: & certe non raro hoc peccatoribus contingit. Nam licet & iustus quandoque contingat subito mori, hoc tamen non facit diabolus, nec aliquid iuris habet in homine iusto, sed naturali id cursu contingit, nec vili sic morienti iusto propterea est periculum, quod subito mortuus sit, quia iustus quacunque morte preoccupatus fuerit, semper in refrigerio erit. At vero peccator, cuius est mors infelicitissima, si in peccato mortuus fuerit, ubi manebit? Ad infernum ibit, ubi nulla est redemptio. Quapropter charissimi vos rogo, vos moneo & hortor, si continere vos non potestis, dum adhuc estis innocentes, quin superemini, quin vincamini à diabolo, aut carne ad peccandum, quomodo vincere possitis iam à diabolo victi, capti & ligati? Non igitur differatis Deo mox reconciliari, & de diaboli laqueis iterum elabi. Quoties, inquis, me reconciliabo? Toties fili, quoties peccasti. Non videatur

Marc. 1.
Lucæ 2.

Miraculi re-
uelationem
cur prohibu-
erit Christus.

Mors animæ
ut per hanc
designetur
puellam.

Adolescentes
peccatis ob-
noxij quam
cito curandi
in anima.

Morari in
peccato quā
sit periculo-
sum.

Mortem su-
bitaneam iu-
stis non esse
periculosam.
Sapient. 4.

Incontinen-
tia victi qui-
que quanto-
pius resurge-
re debeant.

T. VI
21

Quid ante, &
quid post pec-
care tibi pro-
ponat homo.

tibi hoc superfluum, quia iterata sæpè confessio diaboli vires enervat, ne-
que enim sustinet humilem tui accusationem. Habes pijsimum, misericor-
dissimumque Deum, libenter te recipit, optato amplexatur te redeuntem,
modo ex animo non abiturus iterum, sed perseveraturus, redeas. Si igitur
millies in die peccaueris, millies pœnite, millies ad illum redi, millies et-
iam te recipiet, nec improperebit. Non putes ex te nimium illum fatigari,
vt post hac recipere nolit: veruntamen noli super eius misericordia inni-
tens peccare. Antequam peccas propone tibi eius iustitiam, pœnas inferni,
perpetuam mala peccantibus præparata: at vbi peccaueris, ediuerso accipe
ante oculos Dei misericordiam, & festina à Deo veniam petere, eidemque
reconciliari. Quod si nolueris meo huic consilio acquiescere (crede mihi)
timeo in peccatis tuis te periturum. Nam nolle querere gratiam Dei, & ne-
gligere eius amicitiam, nec curare, vtrum sit in morte, an in vita, vtrum
in luce an in tenebris ambulet (quod hominum est tantum terrena cogitan-
tium) signum est indurati cordis. A quo liberet & seruet nos Dominus no-
ster Iesus Christus Dei Filius, cum Patre & Spiritu sancto benedictus in se-
cula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

De luxurie peccato, eiusque & aliorum vitiorum remedijs.

Princeps vnus accessit & adorabat Iesum, dicens: Domine filia mea modo defun-
cta est, sed veni & impone manum tuam super eam, & viuet, Matthæi 1X. In
Euangelio hodierno duo audiuius miracula: Vnum quod Dominus
rogatus iuit ad resuscitandum puellam à morte, quam postea quoque resus-
citauit. Alterum, quod se in itinere hoc interposuit, vbi mulierem deuoti-
ssimam sanauit à profluvio sanguinis. Et princeps quidem synagoge, quam-
uis imperfectus esset, nec plenè illuminatus in fide, erat tamen humilis, ad-
eo vt ante Iesum, quamuis princeps esset synagoge, procidens rogaret illum,
vt suscitaret filiam suam vnicam. Adeo namque erat infirma, atque in ex-
tremis vitæ constituta, vt licet ignoraret eam mortuam, tamen ex conie-
ctura, vt loqui solemus de agonizantibus, dicebat eam mortuam, quia viue-
re eam diutius non posse naturaliter sciebat. Illum ergo sequente mitissimo
Iesu cum suis discipulis & multa turba, intercidit aliud miraculum facien-
dum. Mulier enim quædam duodecim annis sanguinis fluxum continue
patiens, magna fide ad Christum concepta, sanata est: maior enim illius erat
fides, quam principis archisynagogi. Siquidem hic credidit necessarium
fore, vt Dominum ad mortuam filiam duceret, Dominusque mortuæ ma-
num imponens eandem resuscitaret. Hæc verò latenter in corde suo statuit
tantum illius similitudinem tangere, promittens sibi, si tetigerit sanitatem. Ita-
que secreto accessit retro, tetigit Christi vestem, estque ilico ei sanguinis
fluxus restrictus, & sanata est. Veruntamen cum verecunda esset, & latere se
putaret, Christus eam prodidit. Siquidem quis se tetigisset interrogauit:
Tetigit me, inquit, aliquis, nam virtutem sentio à me exisse. Ad quod illa
veniens, procidit tremens ante illum, ac quicquid factum erat, totum nar-
rauit. Sed mirum videtur, quare verecundam voluerit mulierem Domi-
nus Iesus manifestari, quæ cupiebat latere? Respondet Chrysostomus. Pri-
mo ideo

Fides Emer-
git in mulie-
re in quibus
maior fuerit
quam archi-
synagogi.

Marc. 5.

Cur Christus
mulierem

mo ideo hoc Christum fecisse, ne mulier de lege sibi conscientiam faceret, hanc voluerit
 quoniam illius vestem tetigerat. Polluebatur namque & immundum fiebat. manifestari.
 secundum legem, quicquid mulier huic passioni subiaccens tetigisset. Chryl. ost.
 do, ut illam instrueret perfectius, & ad puriorem fidem excitaret: siquidem Leuit. 15.
 ipsa latere cupiens putabat Christum quoque, quod eius simbram tange-
 ret, latere posse. In quo errauit vehementer, quia Christum nil potest la-
 tere, qui est cognitor omnium. Tertio, ut eius fidem cunctis in exemplum
 ostenderet. Quarto, ut fidem principis confortaret: hic enim imperfectior
 erat multo, quam mulier illa. Ideo dicit Chrysostomus: Fidelior erat haec Chrysostom.
 mulier archisynagogo: nam ille medicum ducebat, huic tactus simbriz
 sufficiebat. Per hanc mulierem infirmam significatur nobis peccator vitio
 luxuriz egrotus. Quomodo enim illa duodecim annis passionem fluxus
 sanguinis sustinuit, ita qui luxuriz vitio succumbit, in quacunq; fuerit
 specie, non potest facile ab illo liberari. Inducit autem mala multa, tam
 corpori, quam animae. Adferrenim molestias & aegritudines corporis. Nam
 quanti sunt saepenumero labores, quantae vigilae, discursus, incommoda-
 que sustinentur, quantae sunt impensae, quanta de honestate famae, ut, quod
 potissimum est, animarum taceam pericula, quo momentanea obtineatur
 delectatio? Nam ut Gregorius ait: Luxuria hebetat sensum, confundit intel-
 lectum, maculat voluntatem, obscurat memoriam: & si mentem occupauerit,
 vix bona cogitare permittit, sed substantiam etiam temporalem consu-
 mit. Hieronymus quoque in Oseam: Luxuria, inquit, insatiabilis est volu-
 ptas: & quanto magis capitur, tanto magis incentium patitur. Vires in
 fornicatione deficiunt, & fornicandi desiderium non quiescit. Est autem
 luxuria laqueus diaboli efficacissimus ad capiendas animas. Nam Balaam
 quod consilium quo Israelitis praevalerent Madianitae dedit aliud, quam
 ut filios Israel prouocarent filiae Madian ad fornicationem, idololatriam-
 que? unde offensus Dominus, qui Israelitas defendebat, permitteret eos ca-
 di ac vinei a Madianitis. Sciebat enim ad luxuriam succensus facile ad om-
 nia vitia alia posse capi.

Quid enim homo luxuriz desiderio succensus non facit? Viuit enim ut si-
 ne ratione brutum, quod nullum ut suam concupiscentiam expleat, vitium
 cauet. Itaque, qui luxuriz operam dat, brutum efficitur, & brutalem ani-
 mum acquirit. Proinde per Iosem dicitur: Computruerunt iumenta in stercore
 suo. Luxuria quoque miserum seruum facit hominem. De quo, licet ethni-
 cus, Tullius dicat: Illumne ego liberum dicam, cui mulier imperat, legea
 imponit: vocat, veniendum est: eiicit, abeundum est: poscit dandum est: mi-
 natur, eximescendum est? Hunc ergo non tantummodo seruum, sed & ne-
 quisimum seruum ego iudico. Hoc vitium verecundiam amittit, honesta-
 tem negligit, carnem consumit, virtutem rodit, Dei timorem extinguit.
 Quisquis in illud incidit, vix emerget. Cadit enim sicut in puteum, aut in
 voraginem qua submergitur. Qui ab hoc cupit liberari, necesse est primo, ut
 ocium vitet. Ocium enim si tollas, periit cupidinis arcus. Ocium generat con-
 cupiscentias, & cogitationes illicitas. Secundo, ventris saturitatem caueat.
 Scriptum namque est: Subtrahere ligna foco, si vis extinguere flammam. Ter-
 tio, vini potum moderetur. Venter enim (ut Hieronymus ait) mero & stuas
 ZZZZ spumat

Luxuriosus
 vii per hanc
 mulierem
 mystice defi-
 goetur.

Quanta ad-
 ferat mala
 tam corpori
 quam animae
 luxuria.
 Gregor.

Hieron.

Luxuriam ef-
 fecti laqueum
 diaboli.
 Num. 25.

Bruto simile
 efficit luxuri-
 um.

Ioel. 1.

Cicero.

Luxuria per
 qua remedia
 fit extingui-
 enda.

Hieron.

T. VI
21

Ecc. 9.
Prouet. 5.

spumar in libidinem. Quarto, sceminarum consortia & colloquia fugiat. Colloquia enim mulieris quasi ignis exardescit, dicit Ecclesiasticus. Et Sapiens: Fauus distillans labia meretricis, & nixi eius oleo guttat eius. Nouissima autem eius amara, quasi absynbium, & acuta quasi gladius biceps. Quinto, valet ad luxuriam extinctionem, dolorem sentire, ut sunt virgarum disciplinz, alizque afflictiones similes. Sexto, validum est remedium oratio. Maximè enim impetrat oratio, ubi remedia alia superiora frequentantur. In humilitate igitur & contritione spiritus procide ante pedes Christi, & auxilium ab eo pete. Septimo, fimbriam vestimenti Christi tange, ut luxuriz in te restinguatur concupiscentia, ac fornicandi desiderium. Quod, inquis, est vestimentum Christi? eius humanitas. Scriptum enim est, quum de Deo Paulus loqueretur, formam serui accipiens, & habitu inuentus ut homo. Hæc enim est tunica Ioseph, tincta hædi sanguine. Hoc vestimentum est, quod pro redemptione generis humani fuit rubricatum in cruce. Quod admirantes Angeli dixerunt: Quis est iste qui venit de Edom, tinctus vestibus in Bofra? Quo respondente: Ego qui loquor iustitiam, & propugnator sum ad saluandum. Iterum interrogauerunt: Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimentum tua sicut calcantium in torculari? Respondit: Torcular calcavi solus. Verè solus calcavit, qui solus vulneratus est propter iniquitates nostras. Passio itaque Christi fimbria est humanitatis eius. Vita enim quam hic laboribus duxit plenam, in fine per passionem & mortem consummata est. Est quoque Christi passio vltimum nostræ redemptionis precium. Hanc, inquam, tangere te oportet, ut exsicceetur in te luxuria. Itaque meditari Christi passionem, virtutem eius inuocare, amaritudinem eius in cor sumere, est Christi vestimentum tangere. Dicitur autem aliquid tangi corde, & aliquid manu. Vtroque modo tangas Christi passionem oportet. Tangis enim corde, dum eius dolores expendis & corde meditaris, quam profundi & saui fuerint dolores, quam larga sanguinis effusio, quam dolorosa poena, quam amara passio, quam acerba mors. Si hæc te mouent ad luxuriz displicentiam, corde tetigisti fimbriam vestimenti Christi. Porro, manibus quoque tangis, si in eius passione miram humilitatem, perfectissimam mansuetudinem, incredibilem patientiam aduertens, si dum corpus eius adeo laceratum, ut nulla in eo sit sanitas, contemplaris, horreas voluptuari carne, horreas oblectari peccatis, delectationibus, concupiscentijsque carnis: Christi mallens imitari humilitatem, eius patientiæ conformari, aliaque sectari virtutum vestigia. Tunc manibus quoque, id est, operibus tetigisti, quæ tamen opera adhuc magis tecum sunt in desiderio, quam in exercitio.

Vestimentum
Christi mystice
tange ad id
quod fit.
Philipp. 1.
Gencl. 37.
Esaia 63.

Esa. 54.
Fimbria vestimenti
Christi mystice
tangenda
quæ fit.

Passio Christi
quemodo
corde & ma
nu tangenda
fit.

Micrem. 14.

Remedium
contra quæ
uis graua
peccata.

Est contra luxuriam, & alia quæuis graua peccata, in qua nonnulli reciduum sæpius patiuntur, hoc remedium, ut tam constanti proposito quis ac si vouisset proponat, ut etiam, si non est nimium instabilis, voto statuat, quotiescunque fornicari passione solita victus consenserit, non ire velle ad opus, nisi primum ter aut quinquies legerit orationem Dominicam. Quod nonnulli facientes hoc modo curati sunt. Siquidem consensu ad peccandum iam dato, dum ante voluerunt quinque orationes Dominicas legere pro sui illuminatione, qui mente iam capti, in eo passione carnaliam fuerant, interim passio vehemens adeo in eis mitigata est, ut nolent pro

pro magna re, quin oratio deliberandique mora intercessisset: quo interim factum est, ut mutato animo id quod tam anxie ante quæsierant, iam nolent. Est aliud remedium curandi luxuriam, ut quis firmato animo statuat aut voueat, quotiescunque in illud peccatum denuo lapsus fuerit, tantam velle elemosynam dare, aut opus poenitentiale, quod carnem affligat, sustinere, ut est ieiunare, vino abstinere ad tempus, in terra aut super asserem quiescere, aut aliud huiusmodi, quod grauiter fert natura, agere. Hæc poenitentia futura, quam is qui huiusmodi est, scit sibi necessario faciendam, eundem qui alioqui est bonæ, licet infirmæ voluntatis retrahit, ne toties peccans poenam cogatur pro peccato luere. Retraxit nonnullos, & prorsus tandem liberauit confessio, qui ut dixi Deo promiserant, quoties peccato succumberent, toties velle se per confessionem mox iterum purgare, quod dum ita facerent, liberati sunt. Succurrit enim Dominus, vbicumque inuenierit voluntatem bonam, eo tempore scilicet, quo extra tentationem validam est constitutus, licet infirmam, ut hanc magis, magisque roboret, iuxta quod viderit in homine bonæ voluntatis studium quod exercet, & quantum recurrit ad flagitandum auxilium à Deo. Confutatur enim vehementer diabolus per confessionem, quippe cuius virtus in confessione semper efficitur minor. Et hoc dictum sit non solum de omni specie & genere luxuriz, imo de omni quoque mortali peccato. Reperitur tamen inter alias luxuriæ species, maximè in adolescentibus & in foeminis quoque periculosissima illa luxuria, quam quidam sibi ipsis, aut etiam alijs eiusdem sexus conceitant. Ideo autem periculosissimam dico, quia in alijs luxuriæ speciebus vitari potest occasio & consortium: hic verò in mollitie, seu immunditia, qua homo secum operatur malum, euitanda nihil inquit fuga, imo secretus locus ad huiusmodi abominabilia peccata potius inuat & solitudo. Qui in eiusmodi culpabiles sunt, intelligunt quæ dico, qui puri sunt, non interrogent quid voluerim dicere. Hoc tamen filij scitote, tantum non dicerem (quia tam horrendum est hoc peccatum, ut aer quoque solo nomine & vocabulo putandus sit infici) nisi scirem non solum pueros & adolescentes, sed etiam adultos ac senes in tanta stoliditate ac crassa ignorantia inueniri, qui putant hoc non esse peccatum, si tactibus impudicis se polluant. Nec coniugio quoque hoc deest peccatum: quod reuera tantum est, ut maius non sit peccatum peccasse cum matre aut sorore, quam secum, &c. quia hoc genus luxuriæ innaturale est, & contra naturam, sicut & illud quod exprimit Apostolus: Masculus cum masculino, & femina Rom. cum femina, turpitudinem operantes. Legitur ex quibusdam sanctis historijs, quod diabolus soleat pro naturali inuidia sua erga homines incitare ad hoc peccati genus, sed ubi homines reprobos excitauerit ad opus tam deformis, tamque innaturale, non posse illum videre, sed naturaliter horrere & fugere, quod contra naturam sit, donec impletum sit peccatum. Videte filij qui innocentes estis, quid fiat inter impios. Per mortem Domini nostri Iesu Christi igitur obsecro vos, innocentiam vestram vel semper, vel vsque ad coniugium seruate. Intrauit enim peccatum hoc molli-
tutis, & indies magis intrat in vniuersam carnem, adeo ut pauci inueniantur veri aut veræ virgines, coram Deo immaculati. Et ubi peccatū hoc in-
leuerit,

Remedium
aliud curan-
di luxuriam
& quacunque
alia peccata.

Luxuriæ spe-
cies pericu-
losissima quæ
sit mollities.

Mollitiei
peccatum
quod sit gra-
ue atque hor-
rendum.

Rom.

Mollitiei
peccatum
quantum hoc
tempore ino-
leuerit.

ZZZZ

Consilium
contra hoc
aliquod car-
nis peccata.

Pudicitia
quanto zelo
custodienda
sit.

Zelum casti-
tatis quantum
sancti habue-
runt.

Ioannes
Gerson.

Virginitatem
seruare quam
si gloriosum.
Ambros.

Hieron.

leuerit, difficillimum erit illud iterum curari. Filij, si qui vestrum in hoc maculati sunt peccato, festinent ad coniugium, quia satius est multo vxorem aut maritum habere, coniugaliaque opera licite exercere, quam tam enormiter Deum offendere, & seipsum tam abominabile peccato pollueri. Veruntamen de his loqui filij, verecundia & honestatis amor me prohibeant, nisi scirem vehementer nimis vobis hanc pramonitionem necessariam fore. Vultis filij & filia immaculati ab hoc alijsque peccatis carnis manere? Vultis intemperatum pudicitie vestrae florem, aut semper, aut vsque ad coniugium seruare? Audite quæso consilium, & propter Deum parcite, quia si res vrget, atque necessitas loqui. Si possibile est filij, dormiant iuvenes & pueri soli, absque condormientibus. Nescitis enim & non creditis, quid curiositas, quidve mala societas, quid denique petulantissima carnalitas doceat. Plus dicere non audeo. Vbi filij licet vix nouem & decem annorum aut minores condormiunt ancillis, quid doceantur, quia periculum sciunt sibi huiusmodi corruptrices de conceptu non imminere, &c. Nec dormiant masculi cum alijs masculis, aut puellæ cum puellis. Quod si hoc obseruari difficillimum sit, tunc hortor vos puellas & masculos, hortor vos quoque parentes, vt liberos vestros instruatis, quo nullo pariantur modo vnquam se tangi ad loca pudenda ab alijs quacunque vel leuitate, curiositate, petulantia, dolo, aut etiam amina, imo diabolica simplicitate. Virgines vtriusque sexus, dilecti & dilectæ filia, tanto zelo custodiatis honestatem, verecundiam, pudicitiam, & integritatem vestram, vt potius mortem eligeretis, quam ab aliquo homine, licet sexus vestri, ad loca quæ natura quoque abscondit, tangi. Immo pari modo nec vos ipsi tangatis curiose, aut respiciatis, nisi inuitabilis foret necessitas, vt contingere posset per infirmitatem aut læsionem.

Hoc potius dico filij, quod vt faciatis, id quod sancti sanctæque fecerunt, qui tanto zelo castitatis sese munierunt, vt non solum non voluerint ab alijs sui etiam sexus videri nudi, sed nec seipsum etiam præter manus & pedes nudos sese consenserunt contemplari, oculis ab omnibus alijs membris reclusis & auersis, nedum tactibus. Hoc coegit me zelus castitatis dicere, quia in plebe, in oppidis, & in rure abominabilia contingunt peccata, ex quadam rustica etiam & crassa ignorantia: interdum quia ne detur occasio aliquid discendi curiosis, omnes ferè de huiusmodi grauibz peccatis tacent, & loqui, auisareque timent (quod Gerson quoque plangit) & interim per illam ignorantiam diabolus mille seducit animas, quæ antequam aduertant, capiuntur, irretiunturque, vt elabi iterum non possint: & de hoc satis. Nunc filij existimo esse gloriosissimum seruare virginitatem, seruare munditiam, impollutamque castitatem. Est enim angelis cognata virginitas. Quapropter maxima est cum virginibus angelis familiaritas, licet maior sit victoria virginum, quam Angelorum. Hi enim sine carne viuunt, illi in carne triumphat. Rarissimum itaque & celeste est in carne viuere, & inquinamenta carnis nescire. Cogor tamen & hoc pro consolatione vobis dicere: Si quid in carne aut etiam in corde parimini inuoluntarij, & quod est contra voluntatem vestram nec ei consenseritis, tamen euadere non possitis, non tamen vobis id imputabitur in peccatum, nec ad virginitatis amissionem, nemo.

nemo enim nisi voluntarie peccat. Peccatum enim adeo est voluntarium, ut nisi sit voluntarium (dicente Augustino) non sit peccatum. Custodire igitur voluntatem vestram, maxime eam, quae est secundum rationem. Nam appetitus sensitivus & concupiscentia, non est voluntas (ut saepenumero quidam timorati & pusillanimes perperam putant) quando non sunt in ratione, sed in sensualitate. Iterum igitur dico: Custodite animas vestras, & rationalem voluntatem vestram, ut si quid etiam in carne mali senseritis, hoc inuiti sentiat, hoc est, non consentiat, sed velitis libenter tentatione ac illo vitio carere & liberi esse. Dominus noster Iesus Christus vos illuminet, vos dirigat, vos custodiat, protegat & servet ab omni peccato, dirigatque omnes actus vestros in beneplacito suo, qui cum Patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

Augustin.
Voluntas rationalis quomodo in tentatione custodienda sit.

DOMINICA XXV. LOCO EPISTOLAE LECTIO legitur Hieremiae vicesimo tertio.

Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & suscitabo David germen iustum, & regnabit rex, & sapiens erit: & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod vocabunt eum, Dominum iustum nostrum. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicent ultra: Visit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Aegypti: sed, Visit Dominus, qui eduxit & abduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, & de cunctis terris, ad quas eieceram eos illuc. Et habitabunt in terra sua, dicit Dominus omnipotens.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Non prorsus abs re videri cupiam debet, quod in hac ultima Dominica (si quando vicesima quinta post Pentecostes octavas Dominica euenierit) loco Epistolae ex Hieremia lectio sumitur. Est enim Dominica haec Aduentui vicinior: idcirco memoriam Dominici seruat Aduentus. De quo Hieremias sanctus ita loquitur: Ecce dies veniunt, dicit Dominus. Ac si dicat: Certissime futurum est, quod suo tempore implebitur, ut suscitem, hoc est, ut concipi & nasci faciam ex David germen iustum, seu fructum sanctum. Hoc haud dubium de Christo intelligendum est, qui secundum naturam tunc erat nasciturus humanam ex Maria Virgine filius David, quemadmodum de illo Angelus quoque Mariae prae-nunciavit: Et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius. &c. Et Paulus: Factus est, inquit, ex semine David secundum carnem. Vocatur autem Christus germen David iustum, id est, fructus, seu filius sanctus. De quo germine Esaias loquitur, dicens: Et erit in die illa, puta tempore Euangelicae legis, germen Domini in magnificentia & gloria, & fructus terra sublimis. Et regnabit rex in cordibus credentium per fidem, quia illi seruiunt ei. Quamobrem Ecclesia quoque in Euangelio regnum caelorum vocatur. Et Christum regem Esaias saepenumero prophetat, ut est illud: Dominus iudex noster, Dominus legislator noster, Dominus rex noster, ipse

Luc. 1.
Roma. 1.
Esa. 4.

Matth. 21.
Esa. 33.

ZZZZ 3 ipse